Náučný chodník Baranie

Kraj:	Prešovský
Okres:	Sabinov
Geomorfologická jednotka:	Čergov
Geologická jednotka:	flyšové pásmo
Chránené územie:	národná prírodná rezervácia Čergovská javorina
Prístup:	bus Drienica, hotel Javorná (pri turistickom rázcestí Drienica, chaty, 520 m) a pešo po modrej značke (3,6 km, prevýšenie 450 m), prípadne sedačkovou lanovkou Drienica – Lysá (od bus zastávky k jej údolnej stanici 1,2 km, prevýšenie 100 m)
Východisko:	Drienica, chata Lysanka pod sedlom Besná s turistickým rázcestím M × Z (950 m n. m.)
Trasa:	Drienica, chata Lysanka – Lysá (1 068 m n. m.) – Oltárkameň – Ostrý kameň (1 001 m n. m.) – sedlo Črchľa (920 m n. m.) – Ambrušovce – Baranie – chata Lysanka
Dĺžka, prevýšenie:	10 km, prevýšenie 420 m
Čas prechodu:	3,5 h
Počet zastávok:	8
Náročnosť:	stredne náročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, historické

Typ chodníka: samoobslužný, okružný, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Trasa vedie po zelenej, žltej a modrej turistickej značke.

Rok otvorenia: 2005

Aktuálny stav: Informačné panely sú vyblednuté, niektoré chýbajú (2021).

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Občianske združenie Lyžiarsky klub Lysá Sabinov, Komenského 18, 083 01 Sabinov

Poznámky: (1) Náučný chodník **Baranie** spolu s blízkymi náučnými chodníkmi **Tokáreň** a **Priehyby** tvorí **Čergovský náučný chodník**. (2) Na viacerých miestach v území stoja zhodné úvodné informačné panely o trojici náučných chodníkov uvedených v pozn. 1 (pozri mapu nižšie).

Využiteľnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Drienica. Obec na styku Spišsko-šarišského medzihoria a južných svahov pohoria Čergov, svojou južnou časťou intravilánu takmer nadväzujúca na Sabinov, v doline Drienického potoka, prítoku Torysy. Založili ju roľníci so šoltýsom na území obce Jakubovany a vyvíjala sa pod názvom Šoma, používaným do 20. storočia. Prvá písomná zmienka je z roku 1343. Po úbytku obyvateľstva bola v druhej polovici 16. storočia dosídlená rusínskymi kolonistami z Haliče. Obyvateľstvo sa živilo chovom oviec a obchodovaním s nimi na trhu v Sabinove. V obci stojí gréckokatolícky chrám Narodenia Presvätej Bohorodičky z roku 1811, zachovali sa drevenice, sýpky, kríže. Obyvatelia obce účinkovali v komparze oscarového filmu Obchod na korze z roku 1965 režisérov Jána Kadára a Elmara Klosa na motívy novely spisovateľa Ladislava Grosmana, ktorého exteriéry sa natáčali v okolí blízkeho Sabinova. V scénach z obchodu vystupujú práve ženy z Drienice a zúčastnili sa aj natáčania interiérov v barrandovských štúdiách v Prahe. Na hornom (severovýchodnom) konci obce a na svahoch Lysej (1 068 m n. m.) v Čergove sa nachádza rekreačná oblasť Drienica – Lysá hora s chatami a športovými zariadeniami (sedačková lanovka Drienica – Lysá, turistické značené chodníky, náučné chodníky, lyžiarske svahy s vlekmi).

Zbojnícka diera (jaskyňa Oltárkameň). Pseudokrasová jaskyňa severne od Drienice v Čergove asi 110 m východne od horskej chaty Šport (smerom k vrcholovej stanici lanovky Drienica – Lysá). Ide o puklinovú 5 m dlhú jaskyňu v masívnych paleogénnych vápnitých pieskovcoch miestami s drobnozrnými zlepencami v rámci čergovskej jednotky vonkajšieho flyšového pásma postihnutých kryhovým zosuvom. Jaskyňa s asi 1 m vysokým vchodom sa nachádza v rámci akumulácie skalných blokov poniže zreteľnej odlučnej skalnej steny, nazývanej Chyžisko. Pomenovanie jaskyne Oltárkameň použil nedopatrením v roku 1847 vo svojom cestopise slovenský národovec Bohuš Nosák-Nezabudov, keď z neznalosti zlúčil dve nesúvisiace, hoci blízke (670 m) lokality. Primárnym oficiálnym názvom sa stala preto spisovná verzia pomenovania zaužívaného miestnym obyvateľstvom Zbujnicka dzira. Jaskyňa nie je prístupná.

Oltárkameň. Izolovaný mohutný hranolovitý pieskovcový balvan s doskovitou vrstevnatosťou v masíve **Lysej (1 068 m n. m.)**, ktorým sa severovýchodne od Drienice končí najmohutnejšia rázsocha

vybiehajúca z hlavného chrbta Čergova. Miesto asi 250 m východne od vrcholu Lysej na jej chrbte s ťažko čitateľnými znakmi, symbolmi či písmenami vyrytými do balvanu je opradené legendami a povesťami. Je svedectvom kultových zvykov predkov, bývalo úkrytom obyvateľov v časoch vpádu Mongolov či útočiskom veriacich prenasledovaných pre svoje náboženské presvedčenie. Podľa niektorých prameňov tu bolo hradisko, kde boli križiaci – templári – už v 12. storočí. Neskôr sa tu schádzali na bohoslužbách bratríci (15. storočie) a protestanti z okolitých miest a obcí. Prvá písomná zmienka o pieskovcovom bloku je z roku 1786. Od roku 2001 tu stojí drevená kaplnka Premenenia Pána drienickej gréckokatolíckej farnosti, v ktorej sa raz ročne konajú bohoslužby.

Národná prírodná rezervácia Čergovská javorina. Chránené územie v pohorí Čergov severovýchodne od Drienice vyhlásené v roku 1982 na východnej strane chrbta v oblasti sedla Črchľa na ochranu zachovaných prirodzených lesných spoločenstiev bukových javorín s typickými druhmi východokarpatskej flóry. Rezervácia je súčasťou územia európskeho významu Čergov a chráneného vtáčieho územia Čergov (obe sú súčasťou sústavy Natura 2000).

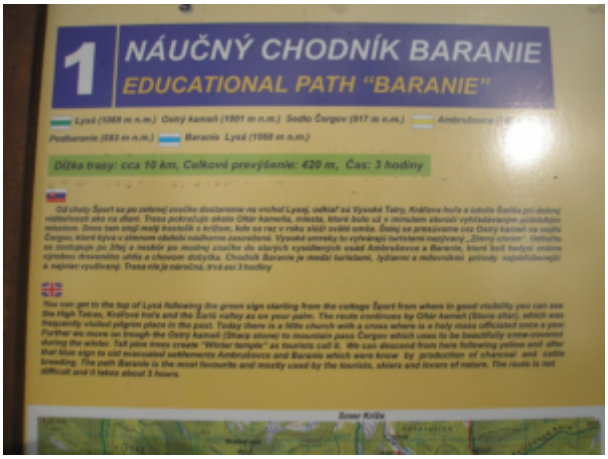
Ambrušovce a **Baranie.** Rozptýlené horské usadlosti v lesoch Čergova severovýchodne od Drienice a východne od Olejníkova, ktorého sú súčasťou. Rozkladajú sa na zvyškoch lúk vo výške okolo 800 m n. m. v ľavostranných bočných dolinách horného toku Ľutinky, pri Pečovskej Novej Vsi ústiacej do Torysy, severne od chrbta Lysá – Ostrý kameň. Obyvatelia sa zaoberali prácou v lese, pálením drevného uhlia a výrobou šindľov a korýt. Od 60. rokov 20. storočia osady nie sú trvalo obývané a nadobudli rekreačnú funkciu – zachovali sa niekoľké drevenice a pomníky na lesných cintorínoch.

Čergov. Pieskovcový horský masív oválneho pôdorysu na severe východného Slovenska, krátko sa dotýkajúci slovensko-poľskej štátnej hranice medzi Ruskou Voľou nad Popradom, Čirčom, Bodovcami, Fričkovcami, Gerlachovom, Lukovom a Obručným. Pozdĺž zlomov je vyzdvihnutý voči susediacim celkom Spišsko-šarišské medzihorie, Ondavská vrchovina a Ľubovnianska vrchovina, ktoré prevyšuje o 600 – 800 m, dosahujúc v západnej časti nad Kyjovom vrchom **Minčol 1 157 m n. m.** Vodné toky prameniace v pohorí, v ktorom mnoho vrcholov presahuje 1 000 m n. m., ho rozčleňujú hlbokými dolinami a má preto hornatinový charakter. Pohorie patrí povodiu Torysy, pod Minčolom prameniacej Tople a malou časťou i Popradu. Pokrývajú ho zmiešané lesy s rozsiahlymi lúkami v oblasti hlavného chrbta. Na ochranu jedľovej bučiny a bukovej javoriny v masíve Veľkej Javoriny v hornej časti povodia Jarabinčeka bola v roku 2004 vyhlásená prvá súkromná prírodná rezervácia v strednej Európe Vlčia. V južnej časti v oblasti Lysej (1 068 m n. m.) je rekreačno-športový areál s lyžiarskymi vlekmi a chatami, prístupný lanovkou z doliny Drienického potoka. Územím prechádzajú významné turistické magistrály (Cesta hrdinov Slovenského národného povstania, Východokarpatská magistrála a európske diaľkové trasy E8 a E3).

Názvy informačných panelov

1. Lysanka 980 m n. m.
2. Lysá 1 068 m n. m.
3. Oltár Kameň 1 045 m n. m.
4. Okrúhla 1 047 m n. m.
5. Pod Volentírom 926 m n. m.
6. Ambrušovce 872 m n. m.
7. Podbaranie 683 m n. m.
8. Baranie 874 m n. m.

CHATA ŠPORT
ZOOM

1
NÁUČNÝ CHODNÍK BARANIE
EDUCATIONAL PATH "BARANIE"
Dĺžka trasy: cca 10 km, Celkové prevýšenie: 420 m, Čas: 3 hodiny

